

Monumentnummer*: 512695

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 juni 1999
Kadaster deel/nr 82773/194

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Franeker	Waadhoeke	Fryslân

Locatienaam	Locatieomschrijving
Franeker	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Franeker	D			3363

Omschrijving**

Inleiding

Het WOONHUIS aan de Groen van Prinstererlaan (de vm. Kanaalkade) 16 te Franeker is in 1909 gebouwd. Deze locatie aan de zuidoostzijde van de stad, ten noorden van de spoorlijn en ten oosten van het centrum, is rond 1900 als uitbreidingsgebied tot ontwikkeling gekomen in de vorm van een kleine villawijk. Het pand is niet groot, maar heeft in de detailuitwerking en de aangebrachte decoraties de allure van een villa. De voorgevel is richting water, naar het zuiden georiënteerd. De voortuin is aan de voorzijde van het originele ijzeren HEK voorzien. Het hek is zeer eenvoudig en bestaat uit ijzeren staafjes die aan de bovenzijde afgesloten worden door een lansvormig ornament omcirkeld door een halfronde boogje. De achtertuin is via de brandgang toegankelijk. Deze wordt omsloten door een stenen muur met kruispannen, vermoedelijk van latere datum. De originele deur is hier niet meer aanwezig, wel de houten luifel die boven de deur was geplaatst. Het pand bestaat uit twee hoofdvolumes: een torenachtig gedeelte en een blokvormig gedeelte. Het woonhuis is gebouwd in een bouwstijl die elementen ontleent aan de Art Nouveau. Opdrachtgever was de Heer H. Vlieger uit Franeker. Volgens mondelinge overlevering was de heer Vlieger een zeekapitein: dit verklaart de toepassing van verschillende sierelementen die aan de zee refereren of symbool ervan zijn. Architect A. Lettinga uit Sexbierum heeft het woonhuis ontworpen. Uitvoerder was de firma De Boer & Rijpstra te Franeker.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In de tuin is nog een restant aanwezig van een originele houten boogvormige constructie, die mogelijkwerwijs in oorsprong het skelet van een loggia is geweest, die tegen de topgevel was geplaatst, waar nu de nieuwe aanbouw is aangebracht. De ingesneden geometrische decoratie is in de stijl van de Art Nouveau vervaardigd.

Omschrijving

Het woonhuis heeft een vierkante plattegrond, met aan de voorzijde een erker in de vorm van een halve zeshoek en, tegen de achtergevel, een rechthoekige kleine werkplaats. Het torenachtige deel heeft twee bouwlagen met een zolderverdieping, het blokvormige deel één bouwlaag met zolderverdieping. Het samengestelde dak omvat een zadeldak boven het torengedeelte en een gebroken schilddak boven het lagere bouwvolume. Het hele dak wordt door bruin geglaazuurde kruispannen gedekt. Op de nok van het zadeldak is een keramische crête geplaatst. Er zijn drie schoorstenen, twee op het linker deel en één op het zadeldak. Het dak wordt begrensd door geprofileerde daklijsten. De daklijst van het zadeldak steunt op smalle P-vormige houten klossen op kleine consoles. Ook de daklijst van het gebroken schilddak steunt op dergelijke klossen, die hier op een gepleisterde fries zijn bevestigd. De daklijst boven de achtergevel steunt op kleinere klossen. Op de topgevel staat een houten versiering in de vorm van een stuurrad met een piron erop. Op de dakhelling boven de voorgevel van het lagere bouwdeel is een kleine dakkapel geplaatst met ingesnoerd conisch dak met piron. Op het dak en de zijgeveltjes van de dakkapel zijn halfronde leien aangebracht. De enkele ruit wordt ingelijst door ingesnoerde zuiltjes op de hoeken, die zich in de top in twee consoles opsplitsen. Een sierlijst met geblokt onderstel verbindt de consoles onder de daklijst. De dakkapel op de dakhelling boven de achtergevel is vernieuwd.

Het woonhuis is in bruine bakstenen opgetrokken, de plint in waalstenen in basterdtras. De topgevel aan de voorzijde is in de top wit gepleisterd. De plint is gemetseld. Natuursteen is gebruikt voor de stoep, kunststeen voor de dorpels.

In de voorgevel van de topgevel bevindt zich de erker met erboven een balkon met openslaande balkondeuren. De erker heeft de vorm van een halve zeshoek; de H-vensters met stenen lekdorpels hebben glas-in-lood in de tweelicht bovenlichten. Vóór het glas-in-lood zijn afneembare houten zonweringen met geblokte onderranden geplaatst, in de stijl van de Art-Nouveau. De stenen latei boven de vensters ondersteunt een hoofdgestel met geprofileerde kroonlijst. De geometrisch gesneden houten leuning van het balkon wordt door vier kleine zuilen versierd. De houten balkondeuren worden door zijlichten en een driedelig bovenlicht met glas-in-lood omlijst. Het middelste deel van het bovenlicht is vierruits. De balkonpartij is van een houten markiezenhouder voorzien, met erboven een gemetselde gebogen strek. Op deze hoogte is de gevel gepleisterd. Boven de boog, in de zolderverdieping, bevindt zich een halfrond venster met vierruits roedeverdeling.

In het linker deel van de voorgevel bevinden zich de voordeur en twee vensters. De geverniste bruine houten voordeur heeft decoratieve geometrische snijwerk-motieven in de stijl van de Art-Nouveau, met een houten onderpaneel met snijwerk en een vierruits bovendeel. Op het driedelige bovenlicht met glas-in-lood ligt een stenen latei. Links van de deur zijn twee enkel-ruitsvensters met stenen lateien geplaatst; in het driedelige bovenlicht zit glas-in-lood. In de rechter zijgevel zitten in de eerste bouwlaag een enkelruitsvenster met een tienruits bovenlicht en gekleurd glas met roeden en in de tweede bouwlaag een kleiner enkelruits met driedelig bovenlicht. De achtergevel omvat de achtergevel van de topgevel en de achtergevel van het lagere bouwvolume. Tegen de eerste bouwlaag van de topgevel is een nieuwe rechthoekige erker geplaatst. Hierboven zijn de lateien en deels het gekleurde glas van de oorspronkelijke vensters nog zichtbaar. In de tweede bouwlaag is een venster geplaatst met twee achtruitsbovenlichten. Het daklicht in de dakhelling boven de achtergevel is nieuw. In de achtergevel van het lagere deel zitten een houten deur met bovenlicht - waarin gekleurd glas met roeden en een vernieuwd openslaand venster. In de gevel van de bakstenen werkplaats met plat dak, die

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tegen de achtergevel is geplaatst, zitten een houten deur en twee vensters.

De INDELING van het woonhuis is grotendeels origineel. In het INTERIEUR zijn nog verschillende oorspronkelijke elementen aanwezig. De hal en de gang zijn in het midden geplaatst. In de rechthoekige, vrij kleine hal ligt een granito-vloer met decoratieve randen van rode en zwarte granito-stenen en florale motieven in granito. Rondom is een lambrisering met originele betegeling aangebracht en tegen de zijwanden twee rijk gedecoreerde gestucte panelen met brede en rijke omlijsting, waarin symbolen van de jacht -links van de voordeur- en van de zee -rechts van de voordeur- zijn geplaatst. Het plafond is beschilderd met florale motieven. Tussen de hal en de gang bevindt zich een portaaldeur met zijlichten en bovenlichten. Het glas-in-lood bestaat uit rijk gekleurde florale motieven. Opvallend zijn twee vierkante glas-in-lood ruitjes onder in de zijlichten, waarvan de florale motieven in een felle kleur rood met wit zijn vervaardigd. Het glas-in-lood is vervaardigd en gesigeneerd door L. Joh. v/d Meulen te Leeuwarden. In de gang ligt een granitovloer van dezelfde kleur als in de hal; het plafond wordt versierd door een groot gestuct ornament. Boven de originele deuren met gekleurd glas en roeden, die toegang geven tot de kamers, bevindt zich op een hoofdgestel een rijk gedecoreerd sierstuc. Links van de gang bevindt zich de salon; hier zijn enkele oorspronkelijke elementen aanwezig, zoals de schoorsteenmantel met tegeltjes (van de van Hulst-fabriek te Harlingen) en het stucplafond. De vensters, waarvan de bovenlichten open kunnen, zijn van de originele houten vensterbanken voorzien. Rechts van de gang bevinden zich twee kamers. Oorspronkelijk waren het een woonkamer (aan de straatzijde) en twee slaapkamers, die door een schuifdeur gescheiden waren. Deze houten schuifdeuren -met panelen en negen-ruits bovendee van gekleurd glas- zijn nog aanwezig. De kastenwand tussen woonkamer en kleine slaapkamer is niet meer aanwezig. In deze kamer is waarschijnlijk het originele plafond aan het zicht onttrokken door een verlaagd plafond. In de v.m. slaapkamer aan de achterzijde, de huidige eetkamer waaraan de nieuwe keuken onder de nieuwe erker is toegevoegd- staat rechts een oorspronkelijke marmeren schoorsteenmantel met tegeltjes. De v.m. keuken, tegenover de eetkamer, is nu een werkkamer. De originele kasten en deuren zijn nog aanwezig. Links van de gang, tussen salon en v.m. keuken bevindt zich de trap naar boven, met de originele houten leuning met snijwerk in Art-Nouveau stijl. Op de tussenverdieping is op de westmuur een schildering aangebracht die een schip op zee voorstelt. Op de bovenverdieping is de indeling nog redelijk oorspronkelijk, de oude bergzolder is nu de badkamer. De deuren zijn allemaal origineel. Op de slaapkamers zijn de oorspronkelijke plafonds aanwezig.

Waardering

Het woonhuis met bijbehorend hekwerk aan de Groen van Prinstererlaan 16 te Franeker is van bijzonder algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als bijzondere uitdrukking van een culturele en sociaaleconomische ontwikkeling;
- voor het oeuvre van de architect;
- wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- wegens het bijzondere materiaalgebruik en de bijzondere ornamentiek;
- wegens het gebruik van de ornamentiek, refererend naar het werk/het leven van de toenmalige bewoner en opdrachtgever;
- wegens de situering verbonden met de uitbreiding van de stad in het begin van de twintigste eeuw;
- voor het aanzien van de streek;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- wegens de architectonische gaafheid van het exterieur:
- wegens de architectonische gaafheid van het interieur;
- in relatie tot de visuele en structurele gaafheid van de stedelijke omgeving.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument